СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 98. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28. квітня, 1926. VOL. XXXIV. No. 98. Jersey City, N. J., Wednesday, April 28. 1926. THREE CENTS

ПРИХИЛЬНИКИ ПРОГИБІЦІЇ ЗБИРАЮТЬСЯ ЗАОСТРЮВАТИ ПРОГИБІЦІЮ

ВАШИНГТОН, 26. квітня. — Прихильники прогибіції внесли нині рівночасно в обох палатах конґресу внески про заостренне закона Волстеда. На основі сих законів департамент скарбу, котрий тепер виконує прогибіційний закон, мавби дістати ще ширші права, як він нині має, а саме право свобідної ревізії домів, обшукування осіб, тощо.

Проєкти викликали обуренне зі сторони противників прогибіції.

ТОРГИ ЗА ВОЄННІ ДОВГИ.

ВАШИНГТОН, 26. квітня. — Сенат ухвалив нині значною більшостю голосів потвердити договір межи Злученими Державами а Бельґією про спосіб сплати воєнних довгів. Сенатор Рід загрозив опозицією проти сього затвердження, але сенат сей протест зіґнорував.

Торги межи Америкою а Францією за французькі воєнні довги йдуть далі. Французькі представники предложили умови, на які американські не хотіли згодитися. Тепер Франція виготовляє нові умови.

БУВШИЙ УРЯДНИК АРЕШТОВАНИЙ ЗА ХАБАРНИЦЬКЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО.

НЮ ЙОРК, 26. квітня. — Томаса Клофера, бувшого секретаря д-ра Френка Моноґена, міського комишенера здоровля за бурмістровання Гайлена, арештовано нині як того, що був посередником при перекупствах міських урядників здоровля молочними підприємцями. Незадовго мають бути арештовані другі урядники.

РАСОВІ ЗАВОРУЩЕННЯ.

КАРТЕРЕТ, Ню Джерзі, 26. квітня. — Товпа білих людий, обурена на Муринів за те, що один Мурин покалічив у бійці двох білих так тяжко, що один з них відразу помер, напала на муринську дільницю міста та вигнала з міста коло сотки муринських родин. Як котрий Мурин опирався, його били. Всіх Муринів зібрано в громаду, поведено до границі міста, де провідник лінчивників [illegible] ив їм вертатися в місто.

ПІЙМАЛИ УВОДИТЕЛЯ.

НЮ ЙОРК, 26. квітня. — Міська поліція арештувала нині 19-літного Милтона Ваґмана, котрого вона підозріває, що се він схопив кілька днів тому назад 9-літну дівчину Емму Мартуччі, дочку бруклинського фабриканта черепя, пробуючи сим способом примусити родичів зложити йому 6,000 долярів окупу. Коли родичі, місто складати окуп, повідомили поліцію, дівчину відставлено домів.

СТРАЙКАРІ ДЕРЖАТЬСЯ СВОГО ПРОВІДНИКА.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 26. квітня. — Члени юнії текстильних робітників, яка веде страйк, що треває вже 14-ий тиждень, голосували нині над питаннем, чи мають вони на далі признавати своїм провідником Вайсборда та чи признавати його своїм представником у переговорах з фабрикантами, рішили величезною більшостю признавати його далі своїм речником. Вайсборд сейчас зажадав, щоби з комітету, який має говорити з фабрикантами, викинути двох членів, з яких один представляє стейтову Федерацію Праці, а другий є стейтовим комишенером праці.

КЛОПОТИ РАБІНА ЗІ СВОЇМ СИНОМ.

НЮ ЙОРК ,26. квітня. — Відомий на всю Америку зі своїх публичних виступів жидівський рабін др. Вайс має сина, котрий вже від двох років студіював жидівську теольоґію, щоби бути рабіном, як батько. Недавно тому, однак, син рішучо заявив батькови, що він не є правовірним жидом, і тому рабіном бути не хоче.

Американські ґазетярі зараз поспішилися до д-ра Вайса зі запитами, що він говорить на таке становище сина. У відповідь на сі запити рабін відповів, що йому жаль, що син не вірить у віру своїх батьків, але не жалує того, що син, не маючи повної віри, не хоче сеї віри проповідувати. Старий рабін похвалив сина за те, що він, зневірившися в жидівську релігію, не захотів бути рабіном. Рабін заявив, що такі недовірки, які остають у церкві, проповідуючи далі віру, в яку вони сумніваються, лишень шкодять церкві.

ЩЕ ОДИН КОРОЛЬ ІДЕ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 26. квітня. — Корабельна лінія Юнайтид Стейтс оповіщує, що на її кораблі Левіятані їде до Америки Френк Каслов, відомий „король циганів в Америці". З ним їде його жінка, „королева американських циганів", та ціла його дружина.

Королівське весілля було наслідком горячого романсу, що мав місце в французькім порті Марселії. Король залюбився в своїй будучій жінці на перший погляд ока. Він залицявся до неї правдивим американським стилем і зєднав собі її серце за одним замахом. До того часу була вона відома як княжна Парас Кері, нащадок многих циганських поколінь, які від століть волочилися по Греції.

НА ВЕЛИКОДНУ ПИСАНКУ

жде Рідна Школа в краю і кличе: „Велика Українська Громадо! В свято Відродження природи не забудь Народе про своє Відродження, не забудь про Рідну Школу".

Не забуваймо і на інвалідів, що потерпіли за українську справу і на політичних вязнів, що терплять далі і мучаться в польських тюрмах.

Всім їм вишлім Великодну Писанку, а свої жертви посилаймо через:

OBYEDNANYE. P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ПРОДАЖА КОРАБЕЛЬНОЇ ЛІНІЇ.

НЮ ЙОРК, 26. квітня.— Фірма Морґена, Ґренфела й Ко. продала цілу корабельну лінію Ґвайт Стар Лайн британському корабельному синдикатови Бернео, Виті й Ко. Ціна купна виносить понад 36 міліонів долярів. До лінії належать 33 кораблі.

СМЕРТЬ БАНДИТА-РОМАНТИКА.

АЯЧЧІО, Корсіка, 26. квітня. — Жандармерія забила тут славного бандита Романетті, за яким слідила довгі літа і не могла прилапати.

Романетті був відомий з того, що три рази засуджено його на смерть за вбійства і грабежі.

Бідний нарід вважав його за леґендарну постать, бо він нагромадивши з розбоїв великих маєтків, кидав грішми на всі боки, а головно помагав бідним людям, які його за те обожали.

БАЛКАНСЬКИЙ ЛИС ХОЧЕ ЗНОВА БРАТИ ВЛАДУ В СВОЇ РУКИ.

БІЛГОРОД, 26. квітня. — Старий Пашіч заявив, що він не думає вицофуватися з публичного життя задля старости, бо його предки мали по сто літ, а ще держали владу в своїх руках.

МРІЇ МУССОЛІНОГО.

БАЗИЛЄЯ, 26. квітня.— Американський кореспондент подає, що Італія змагає зі всіх сил до поширення своєї території дорогою набуття нових кольоній.

Це може бути причиною нової війни.

Муссоліні не тільки змагає відобрати від Франції давне савойське князівство з Ніццою, він поставив свою ногу в Африці в Сомалі і пне до Абісинії.

Він хоче опанувати Балкан, а далі і російський торговельний ринок.

На всякий случай, каже кореспондент, апетит Муссоліного далеко більший чим був в бувшого німецького кайзера Вільгельма.

ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ І ПОМИЛУВАЛИ.

МОСКВА, 26. квітня. — Десятиднева судова розправа проти сімдесятьлітньої Анни Серебракової, що видавала революціонерів царським жандармам, покінчена.

Обжаловану засуджено на смерть, але задля старого віку помилувано і перемінено кару на семилітну тюрму.

ФАШИСТИ ЗАГРОЖУЮТЬ ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, 26. квітня. — В політичних колах панує занепокоєнє задля італійських впливів в Альбанії.

Кажуть, що Італія хоче вжити Альбаянію як базу до своєї імперіялістичної політики на сході.

ЖІНОЧА УЧИТЕЛЬСЬКА СЕМИНАРІЯ У. П. Т. У ЛЬВОВІ.

Жіноча учительська семинарія У. П. Т. ім. Тараса Шевченка у Львові, що істнує від 1903/4 р., діждалася по півтретялітніх заходах дозволу кураторії Л. Ш О. з дня 28. лютого ц. р. ч. 819 на дальше істнування. За те не уділено, не зважаючи на таксамо довгі й невсипущі старання У. П. Т., дозволу на мужеську учительську семинарію у Львові, ба навіть на семинарійні курси, а тільки на просвітні курси без ніяких прав. Головна управа У. П. Т. скликала тому анкету фахівців, яка признала конечну потребу хоч одного мужеського семинара з українською мовою навчання, про що має подбати окремий комітет, який роздобув би фонди, необхідні для створення усіх умов, від яких залежне оснування цієї школи.

НОВИЙ ШКІЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ.

В анґлійських народніх школах заводять для 10-літних хлопців лекції про авіятику. Вчителями будуть офіцири воздушної фльоти. Спершу почнуть з теорії, у вищих клясах робитимуть вправи на аеродромах, де ученики будуть приглядатись. Покищо цей предмет завели в 12 найбільших анґлійських школах.

ФРАНЦУЗИ НАТИСКАЮТЬ НА ДРУЗІВ.

БЕЙРУТ, Сирія, 26. квітня.— Французькі війська заняли по важкій боротьбі Совейду, головну військову кватиру Друзів.

ШКІЛЬНІ КРЕДИТИ.

Пишуть до „Діла": Громада Хоростець, повіту Бережани,— одержала з ради шк. повіт. в Бережанах письмо ч.: 5959 з 16. XII. 1925 в якім написано дослівно: „Понєваж ґміна Хоросьцец не посяда 25 прц. людносьці народовосьці рускей, пшето (на засадзє § 8) Пан Куратор Окр. Шк. Льв. з 9. XII. Ль.: 7078/I., VI. ожекл, же деклярацє роціцуф 55-ґа дзєці з жонданєм впровадзеня до публ. школи повшехней в Хоросьцю рускєго єнзика научаня сон безпшедмьотове". — Громада Хоростець має 711 душ населення, з чого 98 прц. є Українців, а 2 прц. Жидів, а в цілім селі нема ні одного Поляка! До школи ходить 90 дітей, з того 89 гр.-кат. і одна Жидівочка!— I навіть для таких громад видаються рішення, що „єнзикєм научала ма биць єнзик панстьвови, бо нема 25 прц. людносьці народовосьці рускєй!" Оскільки чесніші були всякі Валуєви, Столипіни та Пуришкевичі, в яких законом був приказ: „Нє било, нєт, і бить не может" — а не блахман світові в очі!

СМЕРТНІ ПРОМІНІ.

З Ленінграду (Петербурга) повідомляють, що тамошній учений проф. А. Бойко видумав „смертні проміні", які можуть при помочі великого горяча нищити літаки і воздухоплави у великій віддалі. Він каже, що його проміні досягнуть 25 миль.

ВСЕСИЛЬНИЙ ДОЛЯР.

На підставі обчислень великих міжнародніх корабельних бюр цього року приїде літом до Европи міліон американських туристів. Вже тепер на більших американських пароплавах усі місця замовлені.

ТІСНИЙ СОЮЗ НІМЕЧЧИНИ З СОВІТАМИ

БЕРЛІН, 26. квітня. — Оголошено вже текст договору, заключеного між Німеччиною а радянським союзом.

Навіть Ліга Націй не буде могла змусити Німеччини до воєнних кроків проти совітів, хиба за її власною згодою. Німеччина і радянський союз ґарантують собі знова взаїмно повну невтральність на случай, колиб хто з них обоїх попав в війну з другими державами.

Міністер заграничних справ Штреземан предложив вже той договір комітетови справ заграничних і там його принято одноголосно. Голосували за ним з одушевленнєм всі німецькі партії до ґенерала Людендорфа включно.

ХОЧУТЬ ПІМСТИТИСЯ ЗА ВБИТТЄ ВОРОВСЬКОГО.

ЖЕНЕВА, 26. квітня. — Швайцарський адвокат Теодор Ауберт ледви уйшов смерти. Якийсь невідомий чоловік, передаючи йому листа, стрілив до него і втік.

Поліція ще не зловила виновника.

Сей напад вважають загально за пімсту з боку комуністів.

Ауберт боронив в своїм часі Маврикія Конраді, що забив совітського посла Воровського.

Конрадого боронив Ауберт тим, що той відплатився тільки большевикам за те, що вимордували цілу його родину в Росії. Суд звільнив Конрадого.

Ауберт проводив рівнож рухом, зверненим проти третого інтернаціоналу.

ПІДГОТОВЧА МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ВЖЕ РОЗПОЧАЛАСЯ.

ЖЕНЕВА, 26. квітня. — На першім засіданню підготовавчої комісії для скликання міжнародної економічної конференції дебатовано над процедурою нарад. Під тим оглядом не повзято ніякого дефінітивного пляну.

Представник французьких робітників підніс, що конференція не може вирішити успішно економічної проблеми, коли не займеться рівночасно робітничим питаннем.

ЕЛЛЕН КЕЙ — СЛАВНА ШВЕЦЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ ПОМЕРЛА.

ШТОКГОЛЬМ, Швеція, 25. квітня. — Померла Еллен Кей в 77 році життя. Її імя відоме в цілім світі. Написала около 30 книжок.

Славу здобула вона книжкою „Століття Дитини", що вийшла ще в 1901 році і ввела нові напрями в вихованню дитини.

Була рівнож завзятою феміністкою. Богато з її писань передруковано і на українську мову.

ВІДБИРАЮТЬ КАЙЗЕРОВИ ДАЛЬШІ ДОБРА.

БЕРЛІН, 25. квітня. — Пруське правительство признало було Гогенцолернам 1,500,000 акрів землі і 24,000,000 марок.

Тепер обкроїло це в той спосіб, що признало їм 780,000 акрів землі і 12,000,000 марок.

ЗАЛОГА НОРҐЕ ПРИБУЛА НА МІСЦЕ ВІДЛЕТУ.

КІНҐС-БЕЙ, Шпіцберген, 25. квітня. — Прибула сюди залога аеропляну Норґе, який за кілька днів має відлетіти до Аляски через північний бігун.

Населення малої місцевости зросло. Кажуть, що до щастя бракує її тепер тільки ще кінотеатру і стенду з горячими ковбасками.

Не бракує тут і Американців. Між ними є навіть 60-літний маляр, що мимо зимна і вітру, сидить собі на снігу та малює краєвиди.

ПОАНКАРЕ НЕЗАДОВОЛЕНИЙ З АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 25. квітня. — В своїй недільній промові бувший французький президент і премієр Поанкаре атакував Америку за її домаганнє сплати довгів. Він заявив, що Франція поступає з Америкою чесно і з самопосвятою, бо не оглядаючися на сплату довгів з боку Німеччини, зобовязується сама сплатити все, що тільки в її силах. Та все те невистарчаюче для Америки.

Найбільше не подобається йому те, що Америка не хоче згодитися на таку евентуальність, щоби квестія сплати довгів могла бути взята евентуально в будучности під ревізію.

Французька преса заявила свою однодушність з його поглядами.

СТОЛІТТЄ ДЕРЖАВНОЇ САМОСТІЙНОСТИ.

МІССОЛЬОНҐІ, Греція, 25. квітня. — Разом з інавґурацією президента грецької республики, святковано тут торжественно побіду під Міссольонґі, в якій грецькі герої окупили своїм життєм самостійність грецького народу.

Вкупі з тим святковано отворенне Бібліотеки, побудованої коштом фондації Карнеґі.

БОЙКОТУЮТЬ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМЦІВ.

ВІДЕНЬ, 22. квітня. — Властителі приватних броварів піднесли ціну пива. З тим не погодилися бровари, які є в руках соціялістів і продають пиво далі по старій ціні.

Населенне бойкотує приватних підприємців і не тільки пиво з „соціялістичних" броварів. Біда тільки, що соціялісти мають мало броварів і не можуть випродукувати стільки пива, скільки Відень потребує.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БАҐАЦЬКО ГАЛАСУ ЗА ПРОГИБІЦІЮ

Минувшої суботи покінчилося в сенатовім субкомітеті комітету для судових справ переслуханнє в справі прогибіції, яке почалося три тижні тому. На сьому переслуханню прихильники й противники прогибіції поставили величезну масу свідків, щоби доказати слушність свого становища: перші, що прогибіція є пожиточна, другі, що вона є шкідлива. Посипалися тисячі слів на доказ сих противних собі поглядів. Кожда сторона виставила ряд найкращих представників своєї думки. Кождий доказ одної сторони був зрівноважений рівно поважним доказом другої. Не бракувало ні одній, ні другій стороні, одинаково сильних і важних доказів: статистики (розрахунків), зізнань, документів, тощо. Словом, була се найзавзятійша дебата послідних років американської історії.

І тепер, коли вона скінчилася, спитаймося щиро: Що вона доказала? Котра сторона виграла? Котра партія перетягнула на свою сторону більше число противників?

У відповідь на такі питання, кожда сторона заявляє, що вона виграла. І прихильники й противники прогибіції, кождi собі, кажуть, що переслуханнє виказало слушність їх поглядів. Однак, навіть вони не дурять себе, щоби переслуханнє мало наблизити американську суспільність до розвязки справи. Розвязка можлива лишень у сей спосіб, що одна сторона зискає, а друга сторона тратить що раз більше прихильників, поки одна сторона не зискає таку поважну більшість за собою, що вона дістане повне право на переведенне своєї волі в життя законною дорогою. Сим власне не можуть похвалитися ні прихильники ні противники прогибіції. Мимо тритижневих переслухань, мимо тон паперу, які газети задрукували сими переслуханнями, суперечка стоїть на тій самій точці, де вона стояла перед переслуханнем. Якщо ці переслухання щось зробили, то хиба те, що вони справу заострили: прихильники прогибіції стали ще завзятійшими прихильниками, противники стали ще завзятійшими противниками прогибіції, а тим самим розвязка, місто наблизитися, лишень віддалилася.

І власне в сьому лежить величезна історична наука цілої справи. Вона показує, до яких наслідків мусять довести ті моралізатори суспільности, які пробують законними способами перевести моральні реформи. Ся історія показує, що законів вживати на те, щоби зборонити одній людині входити в права, безпеченьство, вигоду другої людини, але законів не повинно вживатися на те, щоби примушувати людий бути моральними. Закон добрий на те, щоби здержати людий від рабунків, обманьств, скорої автомобілевої їзди, але не добрий на те, щоби відучувати людий від пиття горівки, від курення, від сеї або онтої віри або безвірства, від пиття кави або жуття гуми. Се можна зробити лишень дорогою розумового переконування. Хто сього не придержується, тих свої заходи мусить покінчитися лишень розбиттєм громадяньства.

ХТО РОЗВАЛИТЬ ПОЛЬЩУ

Те питанне дійсно цікаве. І не один з нас хотів би почути відповідь. Та ми самі не хочемо бавитися в пророцтва. Хай пророкують самі таки Поляки.

От переїхав собі по нашій Волині ще один польський патріот, ще один з польських провідників і ще раз сказав таке, про що вже й другі мали відвагу сказати.

Польський соціялістичний лідер Голуфко побачив на нашій Волині, що там живе головно український нарід, але не бачив там ні одної народної ні середної школи. Не бачив ніякого українського урядовання і не стрічав ніяких Українців-урядовців.

Зате завважив, що населеннє всюди говорить по українськи, страшенно бідує та нарікае.

Ґолуфко подає, що справді не бачив він ні одної української школи, зате бачив кілька тюрем, а в них сотки політичних українських вязнів. Ґолуфко бачив далі великий шмат урожайної української землі, яка все ще в панських руках, або роздана польським кольоністам.

Ґолуфко завважив всюди велику ненависть до цілої Польщі, а навіть почув запах великої соціяльної революції.

На Волині по словам соціялістичного польського лідера панує така велика ненависть до Польщі, що якщо вона вибухне, розвалить цілу польську державу.

От до чого договорився Ґолуфко. Ми не можемо дивуватися його льоґічним виводам, бо ціла політика Польщі може довести або до цілковитого знищення т. зв. національних меншостий, або до розвалу Польщі. Иншого виходу нема.

Ґолуфко думае, що прийде до розвалу Польщі. Зі свого боку, не маемо нічого проти цего.

УКРАЇНСЬКА МІЖНАРОДНЯ ПРОПАҐАНДА

(Кореспонденція „Свободи").

(Докінчення).

II.

Переходячи до **пропаґанди в пресі**, треба зазначити, що тут справа представляється дуже сумно. Европейська преса — з малими виїмками — не приносить про нас ніяких відомостий, хиба такі, які потрібні в інтересі польської пропаґанди. Причина сього — недостача відповідно зорганізованої пропаґанди з нашого боку. Те, що роблять у сій справі одиниці чи гуртки, — се капля в морі в порівнанню з тим, що конче треба і при відповідній організації можна би зробити.

І так, на скільки йде про французьку пресу, мушу говорити головно про мою працю, бо поза сим було дуже мало иншої пропаґанди. Розуміється, такої праці, яку я міг сповняти як голова „Комітету поневолених народів", маючи звязки з „L'Ere Nouvelle", а також иншими щоденниками,— тепер, обмежений на власні сили, я не можу вести. Та все таки, почавши від цвітня 1925 р., я що-місяця міщу статті в парижськім журналі „Revue Internationale", в якім появилися доси отсі статті:

„Питання безпечности й границь" (число з 30. цвітня 1925). Тут говориться про потребу ревізії східних границь Польщі в цілі забезпечення мира.

„Справа українського університету в Польщі" (число з 1. червня 1925).

„Кілька фактів про польський режім у відношенню до Українців, Білорусинів і Литовців" (число з 30. червня 1925).

„Справа народів поневолених Польщею. Відповідь п. Туґутови" (число з 31. липня 1925). Є се відповідь на статтю Туґута про національні меншости в Польщі, поміщену в польськім числі парижського тижневика „L' Europe Nouvelle".

„Поклик до Делеґатів на VI. Зібрання Союза Націй" (число з 1. вересня 1925). Є се загальний образ положення українських земель під Польщею.

„Польонізація українських шкіл у Польщі (число з 30. вересня 1925).

„Білий террор у Польщі" (число з 1. падолиста 1925). З приводу побиття полковника А. Мельника і тов. у тюрмі на вул. Баторія у Львові представлено тут положення в польських вязницях і дискусії на міжнароднім полі у сій справі.

„Українці в Румунії" (число з 30. падолиста 1925). Тут представлено положення буковинських і бесарабських Українців під румунським ярмом.

„Фінансова кріза і громадянська війна в Польщі" (число з 1. січня 1926). Тут проведена думка, що основною причиною фінансової крізи в Польщі є постійна війна між пануючим польським народом і поневоленими не-польськими народами.

„Польща в 1925 р. Кілька фактів і вражінь" (число з 15. лютого 1926). Тут подано песимістичні польські голоси про будучність Польщі, відомости про процес з приводу замаху на президента Войцеховського і про процеси проти українських селян за змагання до відібрання українських земель від Польщі, в кінці враження польського письменника Серошевського про польонізацію українських шкіл на Волині.

„Союз Націй і Польща" (число з 1. марта 1926). Ся стаття написана з приводу домагання Польщі одержати постійне місце в Раді Союза Націй.

„Справа українського університету в Польщі. Нові хитрощі польського правительства" (число з 1. січня 1926). Тут обговорено найновійші події в університетській справі.

Крім моїх статтей помістила „Revue Internationale" Маніфест Української Парляментарної Репрезентації з приводу масових арештувань на Волині підчас Великодних свят 1925 р. (число з 30. червня 1925) і дві статті з підписом А. П.: „Польща і европейський мир" (число з 30. цвітня 1925) і „Українська справа перед Союзом Націй" (число з 15. жовтня 1925).

В останніх днях впливова парижська кореспонденція „Correspondence Universelle" помістила статтю про „польсько-українську угоду" в університетській справі. З приводу сеї статті, інспірованої очевидно польською пропаґандою, я вислав до редакції пояснення університетської справи. Крім того проф. др. Ст. Дністрянський, згаданий в тій статті особисто, вислав спростування. Одно і друге редакція помістила, хоч не в цілости, а тільки найважнійші уступи.

Стільки про французьку пресу.

З німецької преси містили мої статті: „Frankfurter Zeitung" (Франкфурт над Меном у Німеччині), „National Zeitung" (Базель у Швайцарії), „Revaler Bote" (Реваль в Естонії) і „Lithauische Rundschau" (Ковно на Литві).

Ся остання взагалі містить богато матеріялу в обороні народів, поневолених Польщею.

Коли мова про пропаґанду в німецькій пресі, то треба згадати про берлінську кореспонденцію „Osteuropäische Korrespondenz", яка містить статті про положення українського й инших народів, поневолених Польщею.

Окремо треба згадати про пропаґанду, яку веде „Цесус" (Центральний Союз Українського Студентства) в міжнародніх студентських кругах.

Я очевидно не можу мати перегляду всеї европейської преси й тому мій огляд не може бути повний. Старався я подати **загальний образ**.

Що сей образ такий невідрадний, — вина нашого громадянства. Найвисший час зарадити сьому!

Прага.

Проф. др. **Мих. Лозинський.**

З БІЛОРУСЬКОЇ ПОЕЗІЇ.

Брату.

Не думай, мой радзімы браце,
Што жыці стала цяжка нам,
Бяда пануе в нашай хаце
І режець серца папалам.
Нехай табе аб тим не сніцца,
Пакінь ти думаць, бядаваць,
Не вечна будземи глумица,
Не вечна будзем гараваць.
Настане дзень для нас свабоди
І дні нядолі прабегуць,
Тади свабодния народи
Нам братню руку пададуць.

Н. Жальба.

ПОДЯКА

Отсим складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділенне мені запомоги з фонду убогих, в сумі $100, котрі мені стали в великій пригоді. При тій спосібности кличу до вас дорогі брати і сестри котрі ще не є членами У. Н. Союза: вступайте негайно до нашої організації, бо У. Н. Союз єдиний наш батько і справедливий опікун, котрий помагає всім своїм членам у всяких критичних пригодах, як в слабости і каліцтві. Желаю і від себе У. Н. Союзови розвою, щоби зріс в короткім часі о нові тисячі членів. Так само складаю сердечну подяку урядови Бр. св. Георгія і желаю йому, щоби ще в тім році зросло вдвоє.

Олександер Онуфрейчук, член У. Н. Союза і Бр. св. Георгія, від. 239., Филаделфія, Па.

ПРАВОСЛАВНІ УКРАЇНЦІ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

(Допись з старого краю).

Офіційна польська статистика з 1921 року нараховувала на терені нинішньої Польщі 3,100,-000 православних, в тому: в Волинському воєвідстві — 1,300,-000, Поліському — 800,000, Новогрудському — 450,000, Віленщині — 270,000 і Холмщині з Підляшам — 250,000.

Цифри ті далеко не відповідають дійсности: православних є більш 4 міліонів.

Всенародній перепис 31. жовтня 1921 р. переводився урядовцями Поляками, польськими вчителями та польськими ксьондзами, які, користаючи з неписьменности Українців та Білорусів (перепис переправджувався в польській мові), записували богатьох римо-католиками; крім цього в тодішні часи (та навіть й тепер!) слово „православний" трактувалось польською владою, яко символ антидержавности, а тому православні, бажаючи собі спокою, частенько самі записувались католиками.

В 1921 році багато біженців, вигнаних з батьківських сел світовою війною, ще не повернуло з Радянського Союзу, і цілі села стояли пустками.

Від 1921 року минуло 4 років, за який то час мусів бути певний натуральний приріст населення.

Від 1921 року минуло 4 роки, 3,100,000 не відповідає тепер дійсному числу православних і повинно бути значно побільшене. На превеликий жаль вища православна влада в Польщі доси не спромоглась на зібрання статистичних даних про число православних, і тільки недавно під впливом домагань української парляментарної репрезентації розіслала анкетні листи до всіх священиків. Декотрі з тих священиків повернули вже анкетні листи і прилучили іменні списи своїх парафіян. Порівнюючи статистичні дані офіційного перепису, оголошені в „скоровідзу мейсцевосці ржечипосполітей польскєй", з іменними списками православного духовенства, приходим до переконання, що офіційне число православних иноді зменшено до половини дійсного числа. Щоб не бути голословним, наведу тут кілька прикладів.

Назва села	Повіт	Воєвідство	Число православних: офіційн. польськ. стат.	по іменним спискам
Сестратин	Дубенський	Волинське	818	1145
Голоби	Ковельський	„	998	1296
Порицьк	Володимир	„	629	1227
Дмитровичі	Бересть	Поліське	400	1946
Сарни	Сарненський	„	1634	1857
Гміна Потуржин	Томашівський	Холмщина	3503	4297
Гміна Вербковичі	Грубешівський	Холмщина	3804	4517
Гміна Собібор	Володавський	Підляша	4136	6404

Ми навели не самі яскраві приклади, а взяли перші-ліпші села, які попали нам під руки.

Таким чином бачим, що офіційне число православних повинно бути хоть на 30% побільшене, се-б-то перевищувати 4,-000,000.

Щож до числа **православних Українців** (крім православних Українців в Польщі є багато Українців греко-католиків, сектантів і навіть римо-католиків), то їх нараховується до 3-х міліонів. Решта-ж понад міліон — Білоруси. Росіян православних в Польщі є кількадесять тисяч і то переважно еміґранти, що повтікали з Радянського Союзу.

До війни на землях українських і білоруських, що нині належать до Польщі, було 1682 православних парафій. На чолі православної церкви в Польщі, що з 13 квітня 1925 року проголошена царгородським патріярхом автокефальною (до речи — без скликання Собору, а лише на бажання уряду), стоїть митрополит Діонисій, колишній член союза русского народа, Москаль. При ньому є Священний Синод, що складається з митрополита Діонисія, яко голови, і 3-х членів: Феодосія, архієпископа Віленського, Олексія, еп. Гродненського, і Олександра, еп. Поліського. Є ще 2 вікарні епископи: Антоній і Семен.

Всі ці епископи, крім Олексія (по фамілії Громадського), по походженню Москалі, закляті вороги українства і Білорусів, готові на все, аби тільки не наразитись на гнів польського уряду. Епископ Олексій, хоть і Холмщак по походженню, хоть і рахує себе за Українця (пописував навіть по-українськи!), але сидить тихенько і робить, що начальство прикаже (для святого спокою епископує не на українських землях, а на білоруських, щоб, не дай Боже, не запідозріли в українофільстві!).

Така то „невеличка, але чесна" компанія епископів-Москалів стоїть на чолі православних Українців і Білорусів.

Помішниками цих „владик" являються консисторії: Варшавсько-Холмська, Волинська, Віленська, Гродненська і Поліська; членами тих консисторій є ярі протоєреї-москвофіли, що українську і білоруську мову називають „собачим язиком". Величезна більшість православного духовенства складається з людей малоосвічених, укінчивших „пастирські курси", б. офіцерів армії Деникина і Вранґля, що з-за шматка хліба повисвячувались на священиків. Є, правда, й люде освічені, щирі Українці і Білоруси, народолюбці, — але їх мало, і змушені вони тихенько сидіти, бо „недремлюче око" (староста, постерунковий поліціянт, війт чи благочинний) пильно слідкує за ними, і в кожній хвилині може арештувати.

Волиняк.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НІЯҐАРА ФОЛЗ, Н. Й. Бр. Покров. Пресв. Богородиці, від. 351, повідомляе своїх членів, що мітінґ перенесеся з причини свят з 2-го мая на 9-го мая. Проситься членів прийти на той мітінґ, бо маемо пару важних справ до полагодження. Хто не явиться на той мітінґ, заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. Початок мітінґу точно о 2-ій годині пополудни в ґали парафіяльній. — Д. Кісіль, предс.; Й. Мартинишин, секр.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. св. Духа, від. 108, повідомляе всіх членів, що мітінг відбудеся о 7-ій годині вечером в суботу, дня 1-го мая в ґалі церковній. З причини, що в ту неділю припадає Воскресенне, проситься, щоб всі члени прибули, бо будуть важні справи до полаґодження. — Д. Потажни, рек. секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляе всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбудеся в понеділок, то значить в другий день по Воскресенню, місто на саме Воскресенне. Проситься членів зійтися на сей мітінґ, бо буде читане справозданне за три місяці. Довгуючих членів проситься вирівнати свої довги. Члени мають приносити свої вкладки на мітінґ а не носити до секретаря. — Василь Гонтарчик, предс.; Антін Боньчак, кас.; Андрій Боньчак, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Зап. Січ, від. 23, повідомляе своїх членів, що з причини, що на день 2-го мая випадає Воскресенне Христове, збори будуть перенесені на день 9-го мая точно о годині 2-ій пополудни в шкільній ґалі, 135 Мейн Стр., в Дірби, Конн. Просимо всіх членів явитись на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Василь Шуран, предс.; І. Бінковський, секр.

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

В СПРАВІ НОВИХ РОДІВ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

Ще минувшого року в місяцю серпни, секретар від. 38-го, в Оборн, Н. Й. писав до головної канцелярії слідуючого листа: „Я бим хотів знати, чи вже увійшла в життє нова система ухвалена Конвенцією, позаяк я можу придбати пару дітий і повнолітних членів на нову систему, єсли вже вийшла. Тож прошу прислати інформацію позаяк люде нетерпеливо на се чекають".

Головна канцелярія на сей лист відповіла, що нова система виготовляється при помочи асекураційних експертів і правних дорадників, та що увійде в життє з початком 1926 р.

Таких листів було більше, від секретарів инших відділів і всі вони отримали однакову відповідь, з поясненнем, що введенне в життє конвенційної ухвали о нових родах обезпечення вимагає не малої праці, коштів, та часу найменче до кінця 1925 р.

З початком 1926 р. нові роди обезпечення увійшли в життє. Вже четвертий місяць приймається членів на нові роди обезпечення. За той час, вже 30 членів обезпечилися в тих нових родах обезпечення. Коли порівнати стару клясу обезпечення С. С. на $2000 яка істнує від реформи в 1915 р. а до якої за той час вступило 47 членів, то є за 11 літ 47 членів, то факт, що на нові роди обезпечення в 3-ох місяцях приступило 30 членів, треба уважати за добрий початок.

Повисше порівнанне доказує, що без огляду на суму обезпечення і получені з ним інші привілеї, всюди, де треба платити більші вкладки, там менче членів.

Приступаючи самовільно в організацію більше з почуття патріотизму як потреби обезпечення, кандидати звичайно вибирають найменчу вкладку, а не найлїпший рід обезпечення. Не мало приступає з власного почину, задля потреби вимог, які організація дає по при посмертне обезпеченне так з головної, як і місцевої каси. Також не треба намовляти до вступу таких кандидатів, котрі близький конець свого життя прочувають. Факт, що в орґанізації находиться маеток, таких переконує, що не треба давати, але як найбільше взяти. Для таких кандидатів не потрібно аґітації, а ограничення принимання після віку і лікарського свідоцтва їм лиш перешкаджають. Якби не ті ограничення, то всяка орґанізація оперта на такім способі орґанізовання, відразу зросла би до найвисших можливих розмірів і сейчас-би щезла „із сего падола плачу і скрегота зубов".

Тому, хоч у нас досі бувала орґанізаційна аґітація, хоч ми не опускалися тільки на тих, що самі вступають, але придбали доволі поважне число молодих і здорових членів та на малі суми на їх обезпеченне, — з огляду на уведенне нових родів обезпечення, а в них дорозших вкладок, не ждім на тих, що нетерпеливо нової системи чекали, а коли переконалися, що за більші користи в нових родах, треба платити більші вкладки, втратили охоту самовільно вступати. Але берімся до правильної орґанізаційної аґітації і приеднування нових членів, на нові роди обезпечення, бо сами вони не прийдуть.

До нових родів обезпечення не можна вступати ані з патріотизму, ані тому лиш, щоби бу-

ти разом в товаристві краян, односільчан або сусідів. Не тому, щоби було на чім оперти розвиток льокальних, партійних або якихсь інших інтересів. Але тільки тому, що се є в особистім інтересі члена і його родини. Нові роди обезпечення, то є легальний бизнес самих інтересованих. Так їх треба розуміти і так вони. Кождий в Америці знає, що то є „бизнес" і що то значить вести по „бизнесовому". Вкладки членські на нові роди обезпечення, ніколи не пропадуть. Вони дають повну суму родині в разі смерти. Вони є висші, бо оплачують продовження обезпечення на случай, коли член не може сам оплачування продовжувати. Вони в означенім часі по части вертаються членови, коли виступає і звороту жадає. Се й є „бизнес", і то ліпший як складати готівку до банку, бо кромі зложеного на случай смерти дає повну суму. Се є банк і асекурація разом. Члени обезпечені в нових родах обезпечення, користають понадто з усіх інших членських привілеїв організації, як запомоги в разі каліцтва або невилічимої недуги з головної каси, а в разі короткотревалої нездібности до заробковання тижневу підмогу з місцевої каси, коли на се додатково платять.

Вертаючись до поміщеного листа, з огляду, що таких було богато, тай з огляду, що в них писалося, що м о ж н а придбати богато членів на нові роди обезпечення, звертаємося до авторів всіх тих листів, а також до всіх конвенційних проектодавців на ті нові роди обезпечення, словами: Ждали Ви на нас нетерпеливо, заки ми вспіли нові роди обезпечення в життє увести, тепер вже четвертий місяць ми ждемо на Вас терпеливо, готові приймати тих членів, про котрих Ви писали, що м о ж е т е організувати. Довше ждати і нетерпеливитися нема причини. Тож всі враз, до праці.

ВІДОЗВА З СЕЛА ГОРОДИЩ, ПОВІТ ТЕРНОПІЛЬ.

Нисше підписаний одержав письмо від комітетів з села Городищ, в котрім повідомляють, що приступають до будови Громадського дому, в котрім буде знаходитися початкова школа, бо не мають місця, де би відбувалася наука для дітвори шкільної. Коли з часом побудуєся школа, тоді діти перейдуть до школи, а громадський дім переміниться на Канцелярію, Читальню і Крамницю.

Тому Браття і Сестри нашим обовязком є відчути їх просьбу і прийти їм в поміч як найскорше, зі щирим серцем і зі щирими жертвами. Вони бідні і не мають звідки видобути потрібного гроша на сю ціль, а нам американським Українцям з села Городищ лекше здобутися на потрібну для них допомогу. Покажім же що ми незабули за своє гніздо, де ми родилися, що ми потрафимо їм помочи, розуміючи, що се наш обовязок памятати за своє рідне село.

Жертви просимо слати до Комітету на руки Антін Черниківський, село Городище, почта Залізці.

Стефан Романюк.

Жертви так само можна присилати на руки Лука Кузьма, 124 E. 4th St., New York, N. Y.

ЩОСЬ, ЩО ВИ ПОВИННІ ЧИТАТИ.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЯКІ ХОЧУТЬ СТАТИ СИТИЗЕНАМИ.

Укр. Ам. Демокр. Клюб в Джерзи Сіті, Н. Дж., розпочав від 21. квітня 1926 р. Курс Горожанський для Українців нашої громади. Лекції відбуваються кождої середи вечером від 7.30 до 9.30 в церковній гали при Sussex і Greene St. Виклади відбуваються в англійській і українській мові. Вступ вільний для кождого і кождої, чи то він член, чи не член, хто бажає вибрати ситизенські папери. Слідуюча лекція відбудесь в середу, дня 28. квітня с. р. Приходіть громадно.

98-9

Гр. Криницький, рек. секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відзначення українського композитора.

Український композитор **Михайло О. Гайворонський** дістав в Колюмбійському Університеті в Ню Йорку нагороду імени Мозентала, яку дають раз на два роки тим, які покажуть знання композиції на своїх оригінальних творах.

Це перший случай в Америці, що Українець здобуває собі таке признання за свої струментальні композиції.

Гайворонський перебуває в Америці від 1923. року. Спершу був у стейті Ровд Айленді, звідки пізнійше переїхав до Ню Йорку, де учителює в Українській Музичній Школі (27 Ист 7-ма вулиця) і провадить хори та орхестру.

Яко композитор Гайворонський знаний з 1914 року, коли почали появлятися його печатні твори на хори та сольоспіви. З того року він і виступав яко диригент. За війни він був капельмайстром Українських Січових Стрільців, а пізнійше капельмайстром в українськожу державному театрі та інспектором оркестр військ У. Н. Р. Після війни був учителем музики і співу на учительських матуральних курсах і семінарії У. П. Т. у Львові, у гімназії Василіянок, візітатором співу по народних школах У. П. Т., диригентом львівського „Бояна", „Бандуриста", сполучених хорів Просвіти, учителем висшого музичного інституту ім. Лисенка, орхестри українських залізничників, та ще в богатьох инших орхестрах і хорах.

В Америці праціє він далі над поширенням свого музичного знання в інституті мистецтв (департамент музики) на Університеті Колюмбія. Принятий на найвисший курс науки, по півроці праці дістав найкращу марку, а от тепер і признання та грошеву нагороду.

Найновійші його твори — це симфонічні кусні на повну симфонічну оркестру, хори з оркестрою, хори з органом (до слів українських і англійських), фортепянові, на чельо з органом і для смичкового квартету та соля.

Композиції його пересякнуті українським мельодийним елементом і дають чужинцеви нагоду пізнати скарби українського народу, з яких він створив незрівнано величню пісню.

Належалоби сказати, що пісні скомпоновані Гайворонським в час війни, принялися у народі, що свідчить про те, що музика Гайворонського основана на зразках не чужих, а рідних душі українського народа. М. Гайворонський своєю музикою обезсмертив образи наших визвольних героїв в тій формі штуки, що найбільше доступна народови, — у пісні. Народ може забути автора, але не забуде тих, що гинули за ідею, не забуде тих, які знали за що гинуть і знали, що червона калина це символ жертви крови, яка дасть білий цвіт воскресения Українського Народа.

Бажатиб лише, щоб наші композитори основували завжди свою творчість на нашому національному грунті, на українській народній ліриці, щоб світ знав нас не тільки з чужих джерел, але мав і безпосередні звязки з нами.

Поки нашу творчість будуть представляти перед світом „опікуни" та ріжні непрохані „репрезентанти" нашого народу, чужі до наших ідей та нашої душі, доти й нашу славу буде збирати „добрий сусід" на свій рахунок.

М. Гайворонський дістав нагороду як один, що належить до нашого народу. Свій талант і музичне чуття він всисав у плоть і кров свою разом з молоком своєї матері. Відчування краси і любов до неї він придбав серед нашого народу. Тому через нього український нарід дістав ще одно признання між культурними народами. Завдяки йому він зробив один крок на шляху до рівноправности серед всіх культурних народів світу.

Через свое тяжке положення наш нарід мало може дбати за своїх творців і борців; і М. Гайворонський лишень завдяки своїй енергії і працьовитости, своїми власними силами, добився признання. Від своїх людий він скорше мав колоди під ноги ніж допомогу, нерозуміння його талану і уміння з боку навіть тих, що все галасують за свій патріотизм, та пнуться провадити національне життя, себто пруться на чоло його. Нам стид за таке грубе й нерозумне трактованнє талантів, через яке їх стільки гине марно для народа. Нам гордість і радість, як котрись з них покоьае перешкоди не лишень у чужому світі, але й безпросвітох серед своїх.

СКІЛЬКИ ПРОФЕСІЙ ВИКОНУЮТЬ ЖІНКИ.

Жінки нині обтяли волосся, приймають мужеську моду. Світова преса віддає багато місця за або проти нового способу життя жінок. „Лондон Нюз" підкреслює, що одно треба признати нині жінкам, а саме, що присвоюють собі помалу професій, які досі були виключно привілеями мущин. Один із найбільших жіночих клюбів у Лондоні перевів анкету й ствердив, що жінки нині займають 140 професій. То є мало, бо тут не зачислено професій, які вже давнійше займали, крім того не вчислено жінок, котрі займаються мистецтвом, торговлею і промислом. У тих двох останніх званях головно в Америці й Англії осягнули жінки найбільший успіх.

Розглядаючи поодинокі займаття, виходить, що жінка заробляє добре, нераз більше як мущина. Причиною цьому є й те, що жінки працювали тоді, як мущини воювали.

В. Будзиновський,
свобідно за Ґерстенером.

РАДНИК ЖЕНИТЬСЯ.

(4)

— Я нічого не бачу, — товариш відповів призираючися.

— Не бачиш? Сорочка не вилазить?

— Нічого не бачу.

Роман став рукою гладити по тім місци.

— Не можу попасти на діру. Але вона безперечно є. Сорочка може всунулася назад.

Роман повідстібував шлийки, стягнув штани, наставив їх до світла і ніякої діри не знайшов. Перетягнув до себе зад сорочки... Сорочка ціла, то не наддерта. На його чоло знов виступив піт.

— А то що! — скрикнув. — Чейже діра в штанах не зросла, і сорочка не відросла. Кажуть, що тільки рука, кліщі відростають. Як діра нема і сорочка ціла, то що до дідька тріслої що Наталка тягла з мене та віддерла?

— А Наталка чого тамтуди добиралася? — товариш скрикнув і здивований аж сів на ліжку.

— То я справді сидів на її хустині? Не мою сорочку тягла і урвала, тільки свою хустину? А мені було так, неначеби хто з мого живота тягнув кишки!

— Чи ти пяний, чи тобі в голові помішалося? Верзеш таке, що ні пришив, ні прилатав.

— Якби тобі таке сталося, то ти вдурів би!

— Скажиж бо, що було! — товариш крикнув уже з досадою.

— Та вже скажу, бо хочу порадитися, що зробити з тим фантом.

— З яким фантом?

— Та з тою валізкою. Але мушу з кінця.

Роман запалив папіроску і став розказувати. Його оповіданнє час до часу перебивав регіт товариша.

— Отже вона ще не знає, що її валізка з протезами у тебе?

— З якими протезами?

— Протеза то штучна частина людського організму. Примірom, штучна нога, штучна рука.

— Деж ті її протези?

— А коса, котра тебе полоскотала? А льочки, котрі ти дись цілував? А груди, котрі ти до себе пригортав, котрі тебе електризували? Чи то не протези? Шкода, що ти власноручно не провірив, що в її панчохах. Литки, чи також протези?

— То хибаби вже вона ціла була протезою!... Що мені діяти? Я хотів би мою валізку дістати назад.

— Іди до неї і поясни...

— Не хочу бачити її на очі. Скінчилося!

— Чи ти хочеш перед нею затаїти, що ті вимяні поезії твої? І чи хочеш затаїти, що її валіза з протезами у тебе?

— Нічого не хочу затаїти. Мені її гадка про мене цілком байдужа. Зате нехай знає, що вона на віки вічні скомпромітована змістом своєї валізи.

— Ти справді пускаєш її кантом? Забожися!

— Не хочу ані її знати, ані жадної иншої. Вони всі фальшиві. Тіло фальшиве, душа фальшива. Всьо імітація, протези!

— Не скажу, що всі. Бувають природні.

— Почім розпізнати? Не все буду мати таке щастя, як з нею. Не кожда заміняє валізку. Як провірю, що друга і третя не є протезою? На дівчата нема урядових і примусових оглядачів, котрі видавалиби свідоцтва про фізичну і духовну досконалість.

— Отже зробім так. Я піду до її брата: скажу йому, що моя валізка у його сестри, її валізка у мене.

— Возьмеш на себе авторство моїх поезій, котрі вона так брутально висміяла? Не хочу. Навпаки, хочу показати, що я бачив зміст її валізи.

— Коли так, то я в твоїм імени побалакаю з її братом.

Ще тої самої днини валізка помандрувала назад до неї, валізка Романа до него. Ще тої самої днини Роман переписався з фільозофії на право, бо не лиш з дівчатами, але й з поезією вже не хотів мати нічого спільного. Гарно оправлені том поезій і всі віршами писані листи до неї, які йому також звернула, спалив.

Начальник суду в... радник Роман Макогонський мав велику бібліотеку. Одна ціла шафа була заповнена українською літературою. Бо радник був патріот і книгарня обовязково присилала йому за післяплатою всі українські літературні новини. Всі, з винятком поезій. Всяку поезію випросив собі рішучо, толеруючи на своїм сальоновім столі тільки Шевченкового Кобзаря. Його ненависть до поезії датувалася ще з його студентських часів, коли то він сам согрішав, силкуючися віршами здобути серце одної дівчини. Друга шафа була завалена ріжними законами та ореченнями найвисшого трибуналу і літературою — медичною. До медичної бібліотеки прийшов скуповуючи ті книжки зразу на те, щоби провірювати і контролювати рецепти і діягнози (розпізнання хороби) своїх лікарів. Радник не міг мати до своїх лікарів довіря. Всі лікарі пишуть рецепти таким покрученим і покарлюченим письмом, що тільки аптикар годен вгадати, що в тій рецепті стоїть. Але раз і радникові повелося відчитати рецепту на запаленє серцевого мішка. Радник ще троха тямив латину, а на рецепті стояло по латинськоиу „жерельна вода з малиновим соком". Радник зараз купив собі книжку з рецептами і не знайшов, щоби на якусь хоробу давали малиновий сік. Впрочім, якби давали, то він не потребував так дорого платити аптиці, бо малинового соку мав у себе кільканацять фляшок. Колиж пару разів случилося таке, що один лікар знайшов у него одну хоробу, другий иншу, третий сказав, що йому нічого не хибує, радник став розчитуватися в медичних книгах, щоби на основі недомаган, які сам запримітив у себе, самому поставити діягнозу, себто виміркувати недугу.

Розчитуючися в медичних книгах, радник що-днини відкривав у себе якусь нову недугу. Звичайно була се недуга, про яку саме тої днини читав. Майже не було недуги, щоби радник не відкрив її у себе на основі помічених недомагань. Першою його небезпечною хоробою був рак на карку. Лікар пояснив йому, що то тільки товщак, себто маленький мішочок товщу в його шкірі. Сказав, що та кулька буде поволі рости, але небезпечна не є. Її можна дуже легко вилущити. Радник знайшов товщака в книжці, отже довірив лікареви і успокоївся. По кількох днях радник дістав мандрууючу нирку. Коли лікар науковими поясненнями виказав йому, що нирка сидить неподвижно на своїм місці, радник за пару днів прийшов до него з недомикаючою кляпою лівої комори серця. І ся діягноза поставлена радником показалася фальшивою. По кількох днях радник вивчив з книжки, що він дістає цірозис гепатіс. Себто, йому, мабуть від щоденної чарки горілки, росте і тверде на камінь — печінка. Так думав, бо вичитав, що таку цірозис дістають пяюки. Ледви дав себе переконати, що його печінка здоровісінька. Раз почув біль, неначе в мязах рамени. Став розчитуватися і вичитав, що решетина (трихіна) спричиняє божевільний біль мязів. Нагадав собі, що тому тиждень вепровина не дуже смакувала йому, отже не сумнівався, що пацюк мав решетину, котра перейшла на него. Вичитавши, що то невідклично смертельна недуга, побіг до лікаря з постановою, що як і той потвердить тріхінозу, то він стрілить собі в лоб. Лікар визвірився на него і крикнув:

— Пане, йдіть собі до дідька, не мальтретуйте мене вифантазуваними недугами. Ви гіпохондрик. А не вірите, то маєте медичні підручники. Читати вмієте, отже самі лікуйте себе...

Я вас вже маю поти! — лікар закінчив, показуючи пальцем по своє горло.

(Дальше буде).

ВІДОЗВА

З СЕЛА БОСЬКА, ПОВІТ СЯНОК.

Українська Сторож Огнева в Боську від. II.

Брати із села Боська повіт Сянік шлють Вам щирий привіт, та рівночасно удаються до Вас з горячою просьбою. Село Босько, це та місцевість, що положена на погранич українськоі Лемківщини а чисто польськими селами. Дивимося як то сусіди кріпшають під кождим зглядом а наша доля заплакана. Хочемо і ми рушитися і піти слідами сусідів., але що небудь хотів би Українець зачати. все йому урветься, бо бракує найважнійшої річи, а то своєї рідної хати. Знищені війною, зубожілі теперішними відносинами, не є ми в стані в нинішних часах взятися за так велике діло хоч і необхідне. Проте маючи серця переповнені любовю до свого рідного народу і до неньки України, витягаємо до Вас руки о ласкаву поміч в тій так важній життевій для нас справі. Хоч і Вам не переливається, хоч й Ви тяжко працюєте на той цент, однак все таки живете серед кращих условин і не дивитеся як ми просто в очі нужді. Маючи надію, що просьба наша не остане без відгуку, ми певні Вашої щирої жертви на так взнеслу ціль як власна Українська Хата. Золотими буквами запишемо вашу жертвенність в наших серцях. Ми знаємо, що Ви всегда щедрою рукою присилали на ріжні цілі. Ми певні, що й тепер допоможете нам поставити свій власний Український Народний Дім, котрий стане кріпкою підвалиною правдивого ідейного українського духа. В тій то ціли звертаємося з горячим закликом не тільки до наших родимців із села Боська, а також до всіх українських товариств до котрих не маємо точних адресів і маємо надію, що не найдесь Українець у котрого серцю горить любов до власного народа, щоб не прийшов з помочю тим, котрі на тім рубежі хотять виборoти кращу будучність, щоб стати подібними нашим предкам, котрих честь і слава лунала по цілому світі. Бо є здорове зерно і сіячі, та на жаль нема своєї ниви.

В тій справі просимо: Івана Цеплого в Росфорд, Огайо; Василя Цеплого в Вандергрифт, Па.; Івана Костевича в Щікаго, Ілл. і Данька Їж в Щікаго, занятися сею збіркою, а жертви просимо слати на руки комітету.

Укр. Стор. Ог. в Боську від. II.

За Комітет:

Николай Цеплий (Холявка), предсідатель;
Михайло Андриц, заст. пред.
Иосиф Шурґот, касієр;
Андрій Лабяк, секретар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЮНҐСТАВН, О.

Збірка на тов. „Просвіта" у Львові.

Нема сумніву, що наше найстарше товариство „Просвіта" у Львові веде добру просвітну роботу. Заслугує воно рішучо на більшу дбайливість з нашого боку як це було досі.

В нашій громаді знайшовся гурток людей, який зрозумів вагу тої справи. Зібрано на тов. „Просвіта" $35.50 і вислано до Обєднання для висилки до краю.

Вкладки зложили: Семен Пущак $2 і 50 ц., як вкладку для своєї рідні, далі по $2: Антін Когут, Степан Сенчишак, Іван Григорчук, Михайло Адамовський, Григорій Нівінський, Н. Гобак, Іван Кравець, Дамян Маринич, Иосиф Білик, Гілярій Крушельницький, Іван Баґан, Григорій Савчак, Степан Мош, Мороз Дмитро, Степан Пельц, Петро Луцик, о. Вол. Довгович.

СПИС ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

Виказ жертв з Обєднання.

(Жертви зложені до Обєднання в місяцю марті, 1926).

1) **Шікаго, Ілл.** Збірка на ювилейнім святі в Івана і Зофії Снядaнко 17.50
2) **Джанставн, Па.** Народ. податок за січень і лютий 13.75
3) **Гартфорд, Конн.** Коляда на Рідну Школу від 277 від. У.Н.С. 21.50
4) **Пітсфілд, Масс.** Коляда, по $20 на Р. Ш. і інвалідів 40.00
5) **Гартфорд, Конн.** Жертви на старий край з коляди 43.05
6) **Гейстінґс ан Гудсон, Н. Й.** Коляда на Р. Ш. 9.25
7) **Клівленд, О.** Коляда на Р.Ш. 18.50
8) **Істон, Па.** Василь Дроботій, нар. податок 3.00
9) **Бедфорд, Індіяна.** Дм. Филипович 2.00
10) **Бруклин, Н. Й.** Збірка на весілю в Івана Стороняка на Р. Ш. $6.20, а $6 народний податок від о. Антона Лотовича 12.20
11) **Филаделфія, Па.** о. Володимир Титар, місячний податок 50
12) **Бріджпорт, Конн.** На Земельний Гіпотечний Банк 25.00
13) **Сиракюз, Н. Й.** Укр. Тов. Січ, від. 282 У. Н. С. на Земельний Банк 50.00
14) **Ню Йорк, Н. Й.** На забаві в Дм. Левицького на Р. Ш. 11.00
15) **Реритан, Н. Дж.** Коляда від. 332 У. Н. С. на Р. Ш. 16.80
16) **Ню Йорк, Н. Й.** З панахиди по пок. Бесарабовій від Січи ім. Бесарабової 90.00
17) **Істон, Па.** Василь Дроботій для письменниці О. Кобилянської 1.00
18) **Гемтремк, Міш.** Від Тов. Згода, від. 20 У. Н. Союза 177.00
19) **Вунсакет, Р. Ай.** На хрестинах в Миколи Музика на полон. вязнів 9.40
20) **Вест Пулмен, Ілл.** Нар. податок від 9. січ. сотні 1.75
21) **Бостон, Масс.** Коляда дітий шкільних 86.40
22) **Йонкерс, Н. Й.** Дмитро Дулиба нар. под. $3 і $2 для „Просвіти", а $4.50 нар. под. від Бр. св. Андрія, від. 12 У. Н. С. 9.50
23) **Ню Йорк, Н. Й.** На тов. „Просвіта", Іван Бабинець, Вас. Босий і Федь Степанів, всі по $2 6.00
24) **Елмайра, Н. Й.** Дмитро Бабій на „Просвіту" 2.00
25) **В. Істон, Па.** Збірка на Просвіту 13.38
26) **Бейон, Н. Дж.** Збірка на „Просвіту" $20, а $2 на голодуючих 22.00
27) **Росфорд, О.** Дмитро Бобак 75 ц., а Олекса Невойда 50 ц. як народний податок 1.25
28) **Ню Йорк, Н. Й.** Січ ім. Б. Хмельницького і О. Бесарабової для Кобилянської 23.00
29) **Менчестер, Н. Й.** На хрестинах в Йос. Палки на сироти 5.35
30) **Филаделфія, Па.** На весілю в Ілька Баґрія на інвалідів 13.60
31) **Филаделфія, Па.** Анастазія Рибакова як частину доходу з представлення „Шляхотське сватання", на Р. Ш. 40.00
32) **Джерзи Сіти, Н. Дж. Бр.** св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. С., народний податок 14.25
(Зложили по 75 ц.: Л. Дума, Ів. Підгорецький, І. Миць, В. Маланяк; по 50 ц.: М. Баран, Я. Сай, Н. Пігура, А. Тенюх, І. Рубець, Л. Панас, І. Станиславишин, Н. Заяць, С. Ґріца; по 25 ц.: В. Гіль, О. Яцків, І. Бобовник, Ю. Гук, Г. Гуменюк, С. Ленчук, С. Сайчук, Я. Осьміловський, Й. Жарський, Г. Дячик, М. Салюк, О. Колісник, Л. Дороц, Г. Шемлій, С. Василюк, М. Стеґніцький, С. Кот, Й. Кіраш, Д. Захарейчук, Т. Кіпачковська, А. Ярош, А. Мазур, А. Корнило, П. Магура, П. Грабар, А. Кіраш, Н. Левуш).
33) **Нюарк, Н.** Дж. Сестр. ім. О. Бесарабової $50 на пол. вязнів, а Комітет Радехівщина $25 на Рідну Школу 75.00
34) **Джерзи Сіти, Н. Дж.** З річного засідання У. Н. Союза на краєві потреби 500.00

Разом зібрано на оборону рідного краю в місяцю марті $1,426,71.

ФУЛТОН, Н. Й.

Коляда на політичних вязнів.

Ходили колядувати малі діти: А. Надворняк, С. Надворняк, М. Беджіш, Е. Чех, М. Зарічна.

Коляду зложили по $1.00: Г. Беджіш, М. Гринчук, Д. Оленський, П. Тупіца, Р. Липка, Д. Надворняк, А. Іваніцький, М. Бунда, Д. Воловін, І. Зарічний, І. Федьків, І. Оленич І. Максиняк, І. Дорчак, М. Бандрівський; Д. Лагодич 75 цнт; по 50 цнт.: М. Співак, В. Зарічний, Л. Роєк, М. Лобур, І. Заневич, І. Фіш, Ґовда, Н. Юринець, І. Войтович, Д. Вороняк, І. Чирак, Д. Бажалук, Дрібними, С. Враніш. Разом $22.75. Розхід виносить $2.50. На політичних вязнів вислано $20.25.

Д. Оленський.

В ресторані.

Гість нарікає перед господарем на кельнера, що той нечемний.

— Це мене дуже тішить! — каже господар.

— Вас тішить? Та що ви?

— Алеж так. Тішить мене, що принайменше раз гості нарікають на щось иншого як на їду.

Хоче раз переконатися.

Малий Данко скінчив саме вечірню молитву і додав такі слова:

— . . . люба Бозю, поможи мені бути завтра чемним, щоб я вже раз бачив, чи то що варта.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий воєнно-історичний огляд). Часть І., ІІ. і ІІІ. з 23 кольоровими схемами-шкіцами і документами в додатку. Ціна .... 70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна .... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картини Жертв і Трудів). Ціна 15 ц.
Василь Софронів — БО ВІЙНА ВІЙНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ...... 10 ц.
Евген Воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ҐРАНАТ. (Начерки). Ціна ...... 10 ц.
Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ...... 10 ц.

Замовлення слати до:

„SVOBODA". 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КАРТА ЗМІНИ АДРЕСИ.

Хто зміняє свою адрес у, нехай долучить почтову марку за 10 центів і вишле сю картку на адресу:

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 10 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя..........
Улиця..........
Почта..........

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя..........
Улиця..........
Почта..........

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА ЛЕТЯЧА, ПОВ. ЗАЛІЩИКИ, В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ, КАНАДІ І БРАЗИЛІЇ.

Дорогі Земляки!

В 1925 році розпочав комітет будову Народного Дому в Летячи, в котрім домі міститись має садя до представлень, читальня „Просвіти", кооператива і шпихлір читальняний. Будова вже є під накриттем. Наш комітет звертається тепер з просьбою о поміч, щоб Ви дорогі братя земляки допомогли своїми датками в тім патріотичнім ділі, себто будові Українського Народного Дому. До сеї пори не мали ми свого гнізда де моглиб сходитись і застановлятися над гнетом ворога. Дорогі земляки! До сеї пори ми старались і стягалися з останнього. Щоб дім одначе докінчити не маємо вже тепер ніякого способу. Наші братя Летячани до сеї пори зложили на ціль будови Народного Дому 196 долярів і 816 золотих польських. Ми збудували Народний Дім, та не докінчили і задовжились на суму 115 долярів. Щоби нам докінчити наш Народний Дім, треба найменше около 400—500 долярів, на котрі ми не можемо тепер стягнутись. Просимо Вас дорогі Земляки, зверніть увагу і допоможіть нам своїми добровільними датками, щоб скінчити будову. Так як і инші по других повітах так і ми хочемо мати свій дім, щоб в нім виховати нашу молодь на завзятих борців свого народу.

Жертви просимо слати на адресу будівляного комітету:

Комітет:

о. Іван Устиянович, голова;
Василь Оробчук, міс. гол.;
Иосиф Швайчук, секр.;
Дмитро Тремблюк, скарб.

Контрольори:

Василь Бесащук,
Яць Богач,
Гриць Дученчук.

(Печать).

Другі американські, а далі й канадійські та бразилійські українські часописи просимо о передрук.

Про інформації просимо писати рівнож до комітету в Америці, в якого склад входять: Василь Репуживський, голова; Антін Федорович, секретар і Іван Тремблюк, касієр. Писати до:

W. Repuzynsky
2874 W. 12 St., Cleveland, O.

ЗЛОЧИННІСТЬ І УМОВІ СЛАБОСТИ.

На основі дослідів переведених у вязницях і арештах одинацяти стейтів американський „Комітет для Умової Гиґієни" прийшов до висновку, що більш як половина крімінальних вязнів — люде менш або більш умово ненормальні.

Поміж 8.581 вязнями в карних заведеннях в 420 або-ж мало не в пяти відсотків найдено таку чи иншу умову хворобу — божевілля. Поверх 100 вязнів було слабоумних, значить інтелект в них слабий або нерозвинений. Врешті найдено звиш 1,000 випадків „пограничних", межуючих з ненормальністю.

Одначе найбільш помітну ґрупу представляє мало не 1600 вязнів „психопатів", поверх 18 відсотків усього числа. Так називають людей без морального чуття й розуміння „доброго і злого". Суди звичайно дивляться на таких людей як на здорових на умі і признають їх одвічальними за свої вчинки. Через те умове скривлення люде ті здатні кожного часу зробити якесь злочинство, та в богатьох випадках є можливість перевиховати й переторити їх натуру, хоч справа це взагалі трудна й вимагає часу і заходу.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".